

- POLITISK NOTAT

Danmarks bedste kommune at have en værdig alderdom i

Ældreplejen står over for en tillid- og kvalitetskrise. Som en af de helt store velfærdsområder – og kommunale udgiftsposter - er ældreplejen udfordret på flere fronter. Sagerne om uværdig behandling af ældre fra Randers, Aarhus, Helsingør er kun toppen af isbjerget. Ingen af kriserne kan løses ved at gøre, som vi plejer. I 2030 vil der være 160.000 flere ældre over 80 år og ifølge KL¹ vil det betyde, at de kommunale udgifter til området vil stige med 35 mia. kroner ved uændret serviceniveau, hvis vi fortsætter, som vi plejer. De øgede udgifter vil vel at mærke ikke nødvendigvis løse kriserne, men blot kunne holde ældreplejen på det nuværende niveau.

Hvis vi gør, som vi plejer, risikerer vi altså at stå i en situation, hvor velfærden hvert år bliver dyrere, uden at kvaliteten bliver bedre. Vi risikerer at betale mere for den samme – eller måske endda ringere – kvalitet. Det bør vi ikke acceptere.

Borgerne ser ikke lyst på fremtidens kommunale velfærd: Kun 18 pct. af de kommende ældre forventer at kunne få den hjælp, de ønsker, når de får brug for den,² og kun 14 pct. ville foretrække et kommunalt plejehjem mod de 30 pct., der foretrækker et privat plejehjem, og 40 pct. for hvem det ikke spiller en rolle. To ud af tre af de kommende ældre tvivler på, at kommunerne kan levere den nødvendige hjemmehjælp.

Udover at illustrere den manglende tillid til den eksisterende kvalitet viser det også, at de kommende ældre stiller helt andre krav til velfærden. De vil have større valgfrihed, større medbestemmelse og højere kvalitet. Derfor kan vi ikke fortsætte, som vi plejer.

I dag findes der mange muligheder for at vælge frit, uden at det koster ekstra. Desværre er det kun hver anden borger, der ved, at det ikke koster ekstra at vælge en privat leverandør. 40 pct. ved ikke, at de har et frit valg, hvilket er klart, da det er et fåtal af kommunerne, som reklamerer med det. Det er et stort problem for den enkelte borger, der går glip af medbestemmelse og for udviklingen af hele ældreområdet. For når borgerne kan vælge frit, er det med til at løfte kvaliteten – igennem sund konkurrence og behov for løbende nytænkning.

Hvis alle skal kunne få en værdig alderdom – og hvis pårørende skal kunne være trygge ved den hjælp, deres ældre familiemedlemmer får - skal vi arbejde sammen om at løfte kvaliteten. Ikke ved at afvikle det frie valg, men ved at sikre valgfrihed og medbestemmelse, så den enkelte kan vælge det tilbud, som passer bedst til dem.

Derfor fremlægger Dansk Erhverv her en række konkrete forslag, som kan implementeres i alle landets kommuner. Dertil kommer en række succes historier, der giver eksempler på, hvordan handlekraftige kommuner har sikret mere valgfrihed, værdighed og velfærd til deres ældre medborgere.

¹ Ren demografisk fremskrivning af kommunale og regionale sundhedsudgifter 2019-2050. KL, april 2021.

² De kommende ældres velfærd. Dansk Erhverv, oktober 2018.

Dansk Erhverv anbefaler

Aktiv information om det frie valg

Kun 3 ud af 10 ældre ved, at de har ret til frit valg af plejebolig³. Det nytter ikke noget med rettigheder, hvis borgerne ikke kender til dem. Ydermere findes der svage ældre uden behjælpelige pårørende, hvilket medfører, at den ældre tit er overladt til det, kommunen tilbyder. Det skal ændres, hvilket kan ske ved, at kommunen aktivt informerer borgerne om deres muligheder, og giver dem mulighed for at træffe frie valg.

Dansk Erhverv foreslår, at:

- der ansættes en ældrevejleder, som har ansvaret for at informere om – og bistå bestilling af - relevante ydelser. Ældrevejlederen skal være uafhængig af den kommunale visitation og drift for at sikre en uvildig rådgivning.
- kommunerne skal oplyse fair og ensartet om alle plejehjem- og ældrecentre som er inden for kommunegrænsen – uanset om de er kommunale, selvejende eller private. Dette skal inkludere oplysninger om pris, sygefravær, kvalitet og værdigrundlag.

Udfordrede kommunale plejehjem skal sendes i udbud

Det er ikke ukendt, at der findes kommunale plejehjem, der har problemer som følge af højt sygefravær, lav kvalitet eller utilstrækkelig brugertilfredshed. Et ikke-offentligt plejehjem, som ikke bliver drevet ordentligt, kan gå konkurs – det kan det kommunale tilbud ikke. I dag forsøger kommuner ofte at skifte ledelsen eller bruge skatte kroner på rapporter. Men der er en anden vej: Dårligt drevne kommunale plejehjem og ældrecentre sendes i udbud, så en privat kan overtage driften permanent eller i en tidsbegrænset periode. Ifølge Beskæftigelsesministeriet (2019) havde ansatte i landets kommuner i gennemsnit 12,8 sygedage, mens de privatansatte kun havde 6,8 sygedage i løbet af året.

Samtidig er det en udfordring, at kommunerne fører tilsyn med sig selv. Det betyder, at kommunerne selv finansierer, visiterer til, driver og fører tilsyn med ældreplejen. Det er mindst en kasket for meget og gør, at tilsynet ikke kan betragtes som uafhængigt.

I to ud af tre tilfælde giver det kommunale tilsyn en mere positiv bedømmelse end det statslige. Flere kommuner har blåstemplet kvaliteten på plejehjem, hvorefter det statslige tilsyn kort tid efter har udstedt et påbud. Det er problematisk, da et stærkt og uafhængigt tilsyn er afgørende for kvalitetsudviklingen – også på ældreområdet.

Dansk Erhverv foreslår, at:

- driften af problematiske kommunale plejehjem skal sættes i udbud hos private aktører.
- tilsynet med ældreområdet skal være uafhængig af den kommunale visitation og drift for at sikre en fuldstændig uvildig kontrol.

Lad erhvervslivet bidrage til fremtidens velfærd

Omkostningerne og forventningerne til ældreplejen stiger. Det stiller store krav til pris og kvalitet, og her kan private virksomheders samarbejde med kommunen være med til at bidrage til fremtidens velfærd som leverandører. Der findes mange opgaver, hvor man med fordel kan lade private virksomheder komme med et bud på opgaveløsningen - og prisen. Det sikrer, at nye tanker kommer i spil, private jobs skabes og prisen bliver bæredygtig. Det kunne være ydelser som rengøring, tøjvask, madordning, personlig pleje, genoptræning, ældrekursus mv.

³ Brugertilfredshedsundersøgelse af ældreplejen. Sundhedsdatastyrelsen, oktober 2020.

Dansk Erhverv foreslår, at:

- alle opgaver i udgangspunktet sendes i udbud, inden man beslutter sig for selv at levere ydelsen. Sådan sikrer vi, at man faktisk kan løse opgaven på den bedste måde til en bæredygtig pris.
- man ved etablering af nye ældrecentre lader private – f.eks. igennem et pensionselskab – stå for at bygge og drive centret på kontrakt med kommunen. Det forbedrer både kommunens likviditet og kvaliteten af velfærden.
- der ved valg af leverandør lægges vægt på det samlede udbud - og at man dermed ikke alene fokuserer på prisen - for at undgå unødige konkurrencer og dertilhørende negative følgevirkninger.

Handlekraft, der har styrket en værdig alderdom

Privat leverandør halverede sygefravær på tre måneder

I en kommune (som ønsker at være anonym) havde man udfordringer med et højt sygefravær på to kommunalt drevne plejecentre. Man besluttede at lade en privat leverandør overtage driften og forsøge sig på en ny måde. Efter at den private leverandør overtog ansvaret for centrene, faldt sygefraværet markant: På tre måneder blev de mere end halveret fra 10 pct. til 3 pct. Det viser et stort potentiale.

På landsplan er det generelt billedet på plejehjemsområdet, at det offentlige fravær ligger på 7 pct., mens det private kun er på 3 pct. i gennemsnit. Hvis det offentlige fravær kunne nedbringes til at være på niveau med det private, vil det svare til 1.422 flere fuldtidsansatte på de danske plejehjem. Der ligger dermed potentielt en stor gevinst for kvalitet, beskæftigelsen og økonomien i at nedbringe sygefraværet kommunalt.

Det gode offentlig-private samarbejde

I Solrød Kommune er det lykkedes at skabe et velfungerende offentlig-privat samarbejde med synergi på ældreområdet. Her driver en privat leverandør i samarbejde med kommunen det eneste plejecenter i kommunen med stor succes. Når kommunen sammen med den private leverandør driver hver sin halvdel af plejehjemmet, giver det sund konkurrence om at yde kvalitet for borgerne og gode muligheder for sammenlignelighed, da leverandørerne har samme økonomi til rådighed.

I Frederiksberg Kommune udbød man driften af Dronning Anne Marie Centret (DAMC). Både før og efter var kvaliteten og tilfredsheden af plejehjemmet i top, men den private leverandør kunne levere servicen billigere til samme kvalitet. Dermed er Frederiksberg Kommune hverken gået på kompromis med kvaliteten, selv om de har øget deres økonomiske råderum til andre tiltag.

Pensionskasser og private fonde vil bygge plejehjem⁴

Pensionselskabet PFA og OK-Fonden vil i fællesskab med interesserede kommuner skabe en række helt nye velfærdstilbud i form af friplejehjem, seniorboliger og seniorbofællesskaber til en sum på over to milliarder kroner. Partnerskabet vil skabe en høj kvalitetsløsning, som kan være med til at supplere det offentlige, og som samtidig sker i en konstruktiv dialog mellem private og offentlige aktører. På den måde kan man i fællesskab være med til at sikre, at flere bliver tilbudt netop dén plejehjemsplads, de ældre efterspørger.

⁴ Pensionskasse og fond vil bygge plejehjem i 10 kommuner. DenOffentlige.dk, september 2020.

Kontaktoplysninger for yderligere spørgsmål og kommentarer

Troels Yde Toftdahl

Velfærdspolitisk chef

+45 4146 3626

TYTO@DANSKERHVERV.DK

[Læs mere om velfærd- og ældrepleje](#)

Velfærd for de kommende ældre

November 2020

For at undersøge de kommende ældres holdninger og forventninger til fremtidens velfærd på ældreområdet, har Dansk Erhverv spurgt 1.000 tilfældigt udvalgte danskere i alderen 60-69 år om deres ønsker til de velfærdstilbud, som de får brug for inden for de næste 10-15 år.

Link: <https://www.danskerhverv.dk/politik-og-analyser/analyser/velfard-for-de-kommende-aldre/>

Kommunernes behov for flere plejeboliger frem mod 2030

Marts 2020

Dansk Erhverv har analyseret, hvor stort behovet for plejeboliger vil være i landets regioner i 2030 sammenlignet med antallet af plejeboliger, der findes i dag. Analysen viser, at der i 2030 vil være behov for væsentligt flere plejeboliger i landets fem regioner, end der findes i dag, hvis kommunerne vil sikre en plejebolig til alle ældre med behov.

Link: <https://www.danskerhverv.dk/politik-og-analyser/analyser/kommunernes-behov-for-flere-plejeboliger-frem-mod-2025/>